UDK 808.63-087
Zinka Zorko
Pedagoška fakulteta, Maribor

OBLIKOSLOVJE OJSTRICE NAD DRAVOGRADOM
(z glasoslovnim orisom)

Govor Ojstrice spada h koroškemu podjunskemu narečju. Nosna samoglasnika *ę* in *ǫ* sta se pozno raznosnila, za *ę* in dolgi polglasnik je današnji odraz dolgi *a*. Razprava prikazuje glasoslovje, podrobno pa oblikoslovje tega obmejnega govora.

The Slovene microdialect of the village Ojstrica north of Dravograd belongs to the Podjuna dialect of the Carinthian dialect group. The nasal vowels *ę* and *ǫ* were denasalized at a late date, the present reflex of *ę* and the long schwa is *a*. The morphology, and to some extent the phonology, of this frontier microdialect are described.

0 Uvod

0.1 O podjunskem narečju je pisalo več raziskovalcev[1], natančno sta ga raziskovala Tine Logar[2] in Pavel Zdovc[3]. V Republiki Sloveniji prištevamo k podjunskemu narečju govor Libelič in Ojstrice, mežiško narečje in severnopohorsko-remšniško narečje.

0.2 Ojstrica spada v krajevno skupnost in občino Dravograd. Izrazito hribovsko naselje z raztresenimi kmetijami na prisojnih južnih pobočjih Košenjaka (1517 m) ima kmetije razložene od 700 do 1020 m nadmorske višine. Sredi obsežnih gozdov je več kulturnih jas med Ojstriškim potokom, Boštjanskim potokom, Goriškim Vrhom in Sv. Duhom. Obsežnejše košenice in senožeti v višjih legah deloma zaraščajo. Dobro uspevajo rž, ječmen, krompir, v nižjih legah tudi pšenica in ajda. Močno je še razširjena domača peka rženega kruha, in en mlin na vodni pogon še melje. Iz tega pretežno agrarnega kraja odhajajo delavci na delo v Dravograd in na Ravne.

Cerkev sv. Janeza z obzidanim pokopališčem je bila zgrajena leta 1425. Število prebivalcev je od 1869 do 1971 padlo od 249 na 130; od teh je danes le 54 kmetov. Osnovnošolski pouk se je začel leta 1894; v novo podružnično šolo, zgrajeno 1969, hodijo otroci z Goriškega Vrha, Velke, od Svetega Duha in s Kozjega Vrha; število osnovnošolskih otrok upada: leta 1978 – 43 otrok, 1990/91 – 24 otrok.

Domačini imenujejo kraj tudi *Kìmperk*, prid. *kìmperški*, prebivalce pa *Kìmperžani* (uradno *Ojstrica, ojstriški, Ojstričani*).

---

[1] Urban Jarnik, Obraz slovenskoga narečja u Koruškoj, Kolo, 1842, 41–57; Fran Ramovš, Historična gramatika slovenskega jezika, VII, Dialekti, Ljubljana, 1924; G. Neweklowsky, Zur Erforschung der slowenischen Dialekte Kärntens, SR 1979, 443–450.

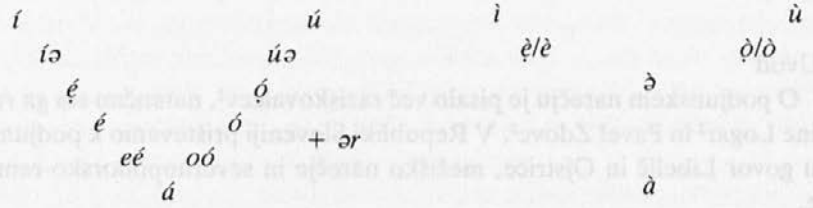
[2] Dialektološke študije XIV, Govor vasi Kneža pri Djekšah na Koroškem, SR 1968, 395–412.

[3] Die Mundart des südöstlichen Jauntales in Kärnten, 1972, 191 str.

0.3 Ojstriški govor je izgubil tonemsko naglaševanje; jakostni naglas ni vezan na določen zlog v besedah. Kratki naglašeni samoglasniki se lahko pojavljajo v vsakem besednem zlogu. V svojem jezikovnem razvoju je govor opravil za slovenščino tipične naglasne prestave: premik psl. ckfl. proti koncu besede ter umik s kratkega zadnjega zloga proti začetku besede (umično naglašeni *e, o* in polglasnik so praviloma še kratki), umik dolgega ckfl. za zlog proti začetku besede (umično naglašeni samoglasniki so praviloma kratki). Govor pozna tudi premik z akutiranega zloga proti koncu besede: *bábica* > *babíca*. Skrajšani psl. akut v nezadnjih zlogih se je tu pozno podaljšal, zato imamo za staroakutirani jat drugačen odraz kot za stalno dolgi jat.

0.4 Fonološki sestav ojstriškega govora:

0.4.1 Dolgi naglašeni samoglasniki[4] Kratki naglašeni samoglasniki[5]

[4] Zapis samoglasniških fonemov je prirejen za tisk. Znak / ´ / nad samoglasnikom pomeni mesto naglasa in hkrati dolžino, *íə, úə, eé, oó* so drseči enofonemski dvoglasniki; pri *eé* in *oó je prva mora ožja, druga širša. Pika pod e* in *o* označuje ozki izgovor, *é* in *ó* sta široka. Dolgi samoglasniki zastopajo psl. dolge akutirane in cirkumflektirane samoglasnike, tudi drugotno naglašene, govorijo pa se tudi v prevzetih besedah. Gradivo:

1. *gníva* 'njiva', *xodíli, jopíca, turkíja : mícen, tínki; kukújca, rúse, úra, žúlok;*

2. *bríəzje, čríəšna, sníəh; líət, píəč, šíəst; kobíəle, wíəle, se je kadíəwo, žíəwa* (*íə* je odraz dolgega jata, dolgega etimološkega *e* in dolgega *i* pred *-le, -li, -wo, -wa*) *búəh, gwúəbek, kúəs 'koz', múəč,* s *túəbo; cúə;*

3. *bedẹ́li, jẹ́sti;* 'hrana', *mẹ́lem, zẹ́le* (*e* je odraz staroakutiranega jata in novoakutiranega *e* v položaju pred sprednjim samoglasnikom); *bọ́di, gọ́ba, mọ́ka, ọ́som, wọla, nọ́swa; wọ́uk, mọ́nzem;*

4. *dewét, glédam, pét, wréme, jézik;*

5. *boleéwo, breéza, dweéma, neéso, peéko, teéta* (*eé* je odraz staroakutiranega jata in dela novoakutiranih ter umično naglašenih *e*); *boóga, doóra; koóža, škoóda, koóš, oótrek, jegoóda* (*oó* je odraz drugo- ali tretjeumično naglašenega *o* ter novoakutiranega *o*). V primerih *dówa, kómon, gledóli, spomenóli* (je *ó* odraz za psl. dolgi *a*).

[5] Kratki naglašeni samoglasniki so odrazi psl. kratkih naglašenih samoglasnikov, novoakutiranih *e* in *o* v edinem zlogu, kratki so lahko tudi umično naglašeni samoglasniki; kratki *a* nastopa tudi za polglasnik in nosni *ę*; samoglasniški upad se kaže v polglasniku, nastalem iz *i, u, e, ě*. Pred zaporniki se skrajšata dolga *í* in *ú*. Gradivo:

1. *bik, tič; kòrìto; žìwet; čùt, kùp; klùč; presùho;*

2. *dèt, kmèt, klẹ̀ti, sẹ̀no; kòš, stròp, kòsti, otròku, čròwo;*

3. *màš, bət, jəme, jəspa,* 'podstrešje'; *nəbi* 'midve', *wrəčt, ləli* 'ljudje', *jəne* 'junec', *pəle* 'potlej';

4. *tkàt, zàčne, zàwərt, pàs, màgwa, màso.*

Sestav nenaglašenih samoglasnikov je enak knjižnemu, le nenaglašeni *eé* za jat se pojavlja kot posebnost, in sicer kaže na pozen naglasni umik za zlog proti začetku besede: *cváteew, boóleew, zóbeew* 'zabela'. Nenaglašeni *o* je ožji kot v knjižnem jeziku.

0.4.2 Soglasniški sestav[6]

Zvočniki		Nezvočniki				
w/u̯	*j/i̯*	*p*	*t*	*k*	*č*	*c*
m	*n*	*b*	*d*	*g*		
	r l		*s*	*h*	*š*	
			z		*ž*	

1. Oblikoslovje

1.1 Samostalniška beseda

1.1.1 Samostalniki. – Ojstriški govor ima v ednini ohranjene vse tri spole, v dvojini in množini pa le moškega in ženskega. Dvojina je (kot v knjižnem jeziku) ohranjena v I/T in D/O, v R in M so množinske končnice. Posamezne končnice so pomensko bolj obremenjene kot v knj. jeziku, redukcija je minimalna, posplošujejo se končnice *-om, -eh, -ami* za oba spola v množini ter *-ama* v dvojini.

1.1.1.1 Moške sklanjatve imajo v ednini še podspol živost/neživost.

Sam. 1. moške sklanjatve se sklanjajo po vzorcu za nepremični naglasni tip:

mlín	*-ø*	*-a/-u*	*-u*	*-ø*	*-u/-i*	*-om/-u*
	-i	*-ow*	*-om*	*-e*	*-eh*	*-ami*
	-a		*-ama*			

Premični naglas imajo številni samostalniki: *jézik jezíka, čwoówek čoweéka, jávor jewóra, jòpič jopíča, liəmeš lemẹ́ža, mə́rlič mərlíča, oógrat ogróda, oótrek otròku, poógrep pogríəba, wèčer wečíəra.* Kratki naglas z zadnjega zaprtega zloga dvozložnih besed se umakne za zlog na levo. Končniški naglasni tip se je po naglasnem umiku zenačil z nepremičnim; posplošita se imenovalniški osnovni *pàs*

---

[6] Ojstriški soglasniški sistem se od knjižnega razlikuje v naslednjem:

1. Nezaokroženi *w* izgovarjajo pred samoglasniki, zaokroženi *w̯* pa pred soglasnikom ter na koncu besede. Zastopa pa praslovanski *u̯*, psl. *ł* pred zadnjimi samoglasniki, *ł* na koncu besede ali zloga ali pa nastopa kot proteza pred vzglasnim *u* in *o*: *wìgret, wùkna, w̯sók, ów̯ca, práw̯, píw̯; wùho, wọ́gle.*
2. Mehki *l'* je otrdel: *klùč, wọ́la, zèmla.*
3. Pogost je jezičkov *r.*
4. Mehki *n'* se je med samoglasniki razvil v *j*, sicer pa je *n* : *kuhíja, čríəšna, gníva,* 'njiva'.
5. Iz nenaglašenih zlogov *-li-, -wi-*, je lahko nastal *j: kéjko, wéjko, sprájla,* 'spravila'.
6. *tl, dl,* sta ohranjena: *mọ́dlim, wádla,* 'vela' ; jèdva.
7. *-g* je prešel v *-h: bríəh, dóuh.*

in *dìš: pàsa, dìža; pàku pàkwa, stàbər stàbra.* – Mešani naglasni tip je po drugem naglasnem umiku odpravljen, umično naglašeni samoglasnik pa je kratek:

núəs nòsa/nòsu	*nòsu*	*nùəs*	*na nosu*	*pod núəsom/pod nòsu*
nòsi nòsow	*nòsom*	*nòse*	*nòseh*	*nòsami*
nòsa	*nòsama*			

Tako še: *múəst mòsta, líəs leésa, x lèsu;*

Med premenami v osnovi so najbolj pogoste: kolikostna premena naglašenega samoglasnika: *tìč tíča, jùh júga, dèt deéda, škọ̀f škọ́fa, kròp kroópa, ràp rápa* 'rep'. Nekaj prvotno kratkih naglašenih enozložnih samostalnikov je v im. podaljšalo korenski samoglasnik, vendar ta ni več doživel istega glasovnega razvoja kot prvotno dolgi, zato so razlike v osnovah: *gráh gróha, kráj krója, práh próga, swát swóta.* Podaljšanje korenskega samoglasnika mora biti starejše od naglasnega umika za zlog na levo, zato so odrazi še kratki: *groóp gròbu, koóš kòšu, poót pòda.* – Naglasne prestave niso potekale hkrati, zato se pri samostalnikih, ki imajo v rod. ed. dolžino, v D/M pojavlja kračina, v O pa je osnova ali enaka R ali I:

bùəx	*boóga*	*x bògu*	*boóga*	*pər bògu*	*z boógom*
bríəx	*breéga*	*x brègu*	*bríəx*	*na brègu*	*pod breégom*
núəs	*nòsa*	*pod núəsom;*	*koóš*	*kóšu*	*pot koóšom*
moóšt	*mòštu*	*z moóštom;*	*groóp*	*gròba*	*pod groóbom*

Samostalniki z osnovo na *-r* v sklanjatvi osnovo daljšajo z *-j* (izjema so dvozložni samostalniki na *ər: bídər bídra, pàpər pàpra, weétər weétra*): *dihúrja, katárja, reéwarja.* Iz nemške koroščine je prevzeto daljšanje moških osnov na *-i, -a, -o* in *-ł* z *-n-: Móri Mórna, Ẹ́nci Ẹ́ncna, Lùka Lùkana Lùkanov, Míha Míhana, Stánko Stánkana, Ọ̀to Ọ̀tana, Pául Páuln̥a, Józl Józln̥a, ájhl ájhln̥a, čwẹ́špl čwẹ́špln̥a, šíntln̥a, tiəhln̥a.* To daljšanje prevladuje pri imenih ter prevzetih besedah; danes se širi tudi k osebnoimenskim osnovam na soglasnik: *Pẹ́p Pẹ́pna, Fránc Fráncna Fráncnov.*

Podaljševanje osnove z *-j-* je redko: *Páuli Páulija/Páuln̥a; dẹ́di dẹ́dija* (*-i* < *-ij* < *-ej*), s *-t-* pa še redkejše: *Stánko Stánkota, Ọ́čko Ọ́čkota* (poleg pogostejšega *Stánkana, Ọ́čkana*). Neobstojni samoglasniki so *ə* pred *r*, sicer še *o, u, i*: *cweédər cweédra, páwər páura, góboc, gọ́pca, xwópoc, xwópca, koósoc koósca, štámoc štámca, žríəboc žríəpca; četə́rtok četə́rtka, pátok pátka, píəsok píəska; štàpuh štàpha* 'vodnjak'; *brúəštik brúəška, podiəlik podíəlka.* – Govor ne pozna podaljševanja osnove z -ov. V rodilniški osnovi se pojavlja *-w-* iz *-ł-*: *cíəgu cíəgwa, koótu/kooto koótwa, pàku/pàko pàkwa.* Premene po zvenečnosti so take kot v knj. jeziku, le *-g* se premenjuje s *-h*: *bríəh breéga, rúəx rògu.*

Samostalnik *òča/òče* ima v vseh edninskih sklonih končnico *u* (*òču*), le v O tudi *-om*. Samostalnik *dan* ima dvojino enako množini, razlikujeta se le D in O.

dán	*dní*	*dní*	*dán*	*dní*	*dníəm*
dní	*dní*	*dníəm*	*dní*	*dníəh*	*dnèmi*
dní		*dneéma*			

Metatonirani O mn. je znan tudi pri samostalniku *otrok: oótrek otròku otròku otròku pər otròku z otroókom; otroóka otrúək otroókoma* A = I *otroókeh otroókama; otròci otrúək otroókom otroóke otroókeh otrúəcmi.*

Premene končnic:

V edninskem rod. je posplošena nenaglašena končnica *-a*, razširjena pa je tudi nenaglašena končnica *-u* iz rod. ed. prvotnih *u*-osnov. Po Ramovšu (1952, 38) nastopa končnica *-u* pri enozložnih *o*-jevskih osnovah na trdi soglasnik, naglašeni samoglasnik mora biti dolg in cirkumflektiran. V ojstriškem govoru je *-u* tudi pri nekdanjih mehkih osnovah, pri dvozložnem *oótrek*, in *-u* je možen tudi v zvezi s predlogi: *bròdu, dròbu, gròbu, kòšu, lèdu, lèsu, màhu, mèhu, mòstu, móštu, òču, otròku, pòdu, pwòhu, rògu, smèhu, stòwu, stròku, stròpu, wànu, wòwu, wòzu, zòbu, zwònu, žòku,* 'nogavica'. Za označevanje živega se ta končnica pojavlja tudi v tož.

V daj. ed. je nenaglašeni *-u* edina končnica: ta prevladuje tudi v mestniku, lahko pa se pojavlja v O, kjer je končnica sicer *-om;* tako zlasti pri tistih samostalnikih, ki imajo v rod. končnico *-u*. Vzrok za to posploševanje vidim v izenačenju O ed. z M v moški prid. sklanjatvi. V mestniku ednine je živa tudi končnica *-i*, sicer znan v sosednjih severoštajerskih govorih, in sicer pri hišnih imenih (ta ostajajo nespremenjena, četudi se priimki spreminjajo): *pər Andŕéniki, Brajéli, Gólarji, Strę́uci, Kȯ́rži, Pę́tərči.* V O mn. imajo končnico *-mi* redki samostalniki: *z otrúəcmi, vǫ́lmi, dnèmi.*

2. moške sklanjatve govor ne pozna, ker se osnove na *-a* podaljšujejo z *-n* in se sklanjajo po 1. skl. 3. sklanjatve govor nima, pač pa 4.: m: *tə mwódi təga mwódiga;* ž: *ta mwóda te mwóde;* s: *te mwóde təga mwódiga.* Sam. *moški* ima rod. mn. *móškov.*

1.1.1.2 Ženske sklanjatve so štiri

V 1. žensko sklanjatev gredo samostalniki s končnico *-e* v R ed. in *-ø* v R mn., torej tudi tipa brítow, móti. Naglasni tip je prevladal nepremični, torej ni premičnega, končniškega ali mešanega naglasnega tipa. Sklanjatveni vzorec je naslednji:

líp	*-a*	*-e*	*-i*	*-o*	*-i*	*-o*
	-e	*-ø*	*-am*	*-e*	*-eh*	*-ami*
	-i		*-ama*			

Tako se sklanjajo: *noóga, peéta, deéska, màgva.* V daj. mn. je končnica *-om* posplošena iz moške, *-eh* pa iz zaimenske sklanjatve. V rod. mn. so osnove z dolgim *o* in jatom metatonirane: *noóga núəh, koóža kúəš, roóža rúəš, koósa*

kúəs, koóza kúəs, koópa kúəp; tudi *rə̀ka/rèka, rǫ́k, sməreéka smərí̋k*. Nezvočniški soglasniški sklop se olajša z neobstojnim *o* ali *e*: *móčka móčok, grúška grúšek*. V 1. ženski sklanjatvi najdemo tudi posamezne sam., ki so v knj. jeziku srednjega spola, v ednini le posamezne, v množini pa je prehajanje nepodaljšanih osnov posplošeno: *reébra reébre, líəte, jétre, plúče, úste*; pa tudi *jósle, pə́rse, sàne* iz knjižne 2. ž. skl. – Sam. na *-ev* se sklanjajo po 1. ž. skl.: *brítow brítwe* z *brítwo, ciə̀rkow cíərkwe za cíəerkwo* (*-əu̯* se labializira v *-ow: bréskow, búkow, mwóčow*). Sam. *hči* posplošuje neimenovalniško osnovo *číəra*; *máti* se sklanja s pomikom nekdanjega akuta: *móti matére matéri mótər matéri móterjo*.

Po 2. ženski sklanjatvi sklanjamo samostalnike, ki imajo v rod. ed. končnico *-i*. V nepremičnem naglasnem tipu so končnice enake knjižnim, le v D mn. je *-om*, M mn. pa *-eh*. Premični naglas ima malo samostalnikov: *jèsn̥ jesíəni*, končniškega naglasnega tipa govor ne pozna. Mešani naglasni tip:

nùəč	*nòči*	*nòči*	*nùəč*	*nòči*	*nočjó;*
nòči	*nočí*	*nòčom*	*nòči*	*nòčeh*	*nočmí;*
nòči		*nòčma*			

Tako še: *múəč, mòči, kúəst kòsti, píəč pèči, klíət klèti, gǫ́s gósi, pə́st pésti, dwán dwàni*. Sam. *kri* se sklanja takole: *krí kə́rwi s kərwjó, duri* pa *dùri durí dúrom dùri dúreh dúrmi*.

Samostalnikov 3. ženske sklanjatve je malo, najdemo jih le med prevzetimi besedami tipa *Míci, Ízabel*; za priimke brez imen so znani feminativi s posebnimi priponskimi obrazili. V 4. sklanjatev gredo sam. besede tipa: *ta mlóda, ta rájna*.

1.1.1.3 Samostalniki srednjega spola ohranjajo svoj spol le v ednini; v dvojini in množini se sklanjajo po ženskem sklanjatvenem vzorcu, le tisti s podaljšano osnovo na *-t-* in *-n-* postanejo v dvojini in množini moškega spola. Vzorec za sklanjatev:

kǫ́pit-o	*-a*	*-u*	*-o*	*-u/-i*	*-om*
kǫ́pit-e	*-ø*	*-om*	*-e*	*-eh*	*-ami;*
kopit-i		*-oma*			

ali:

žrèbe	*-áta*	*-átu*	*žrèbe*	*-átu*	*-átom*
žrebáti					
žrebáta		*-átoma*			

Po vzorcu *kǫ́pito* se sklanjajo samo edninski samostalniki: *dríəwje, bríəzje, búkowje, dežówje, droóžje, gərmówje, jéwšje, koréje, kaméje, leskǫ́wje, pečǫ́wje, smúəlje, vùpje, uríəsje*. Po vzorcu *žrèbe* se sklanjajo: *píše pišáta*, mn. *píšati, máče, žwə̀ne, jə̀ne, téle*. Samostalniki: *wùho, père, jáice, dèkle* podaljšujejo osnovo s *-t* in se v dvojini in množini sklanjajo po ženski sklanjatvi. Z *-n-* podaljšujejo

osnovo le *seéme semána*, mn. *síəmani, jə̨me imána*, mn. *iməni, vreéme vremána*; za *vime* poznajo izraz *wìnčič* < *vimčič*. Tudi s *-s-* podaljšane osnove prehajajo v dvojini in množini med samostalnike ženskega spola: *drèwo drewíəsa*, dv. *drewíəsi*, mn. *drewíəse*; *nèbo nebíəsa*, mn. *nebíəse*; tèwo telíəsa, òko očíəsa, dv. *očíəsi*, mn. *očíəse, čròwo črewíəsa* 'trebuh', *číəwa číəwe* 'črevo'. Samostalnik *tla* se uporablja le v nekaterih predložnih zvezah: *nátle, naklíəx, po klíəx*.

Po 3. s k l a n j a t v i se sklanjata *jésti* in *píti* v pomenu hrana in pijača: *Na mízi je doóre jésti pa píti*. Po glasovni podobi se ločita od nedoločnika: *jást, pə̀t*.

1.1.2 Samostalniški zaimki

1.1.2.1 Osebni zaimki so doživeli več posebnih razvojev. Navedene so naglasne in naslonske oblike: **jás** *mə̀ne mə̀n(i)* R *mə̀n(i) máno, me mi me*; *mí/mì* (ž *nə̀be*) *nás nàm* R *pər nás/pórnas nómi*; *nə̀ba/nə̀badwó* (ž *nə̀bi/nə̀bidwíə*) *nóju nóma* D D; **tí** *tébe tébi/tèbi* R D *túəbo, te ti te*; *wí/wì* (ž *wə̀be*) *wás wàm* R R *wómi*; *wə̀ba/ wə̀badwó* (ž *wə̀bi/wə̀bidwíə*) *wóju wóma* D D; **òn/àn** *jága/jeéga jèmu* R D *jíəm*; *ga mu ga*; *àna jé jéj jǫ́ jéj jǫ́, je ji jo*; *wòne* se sklanja kot *òn* ali kot kazalni zaimek: *woníəga*; *wòni jìh jìm jé:/jìh jìh jíəmi, jih jim je*; *wǫnadwó* (ž *wonidwíə*) *jój jeéma* R D D. – *seébe seébi* R D *súəbo, se si se*. Navezne oblike so: *záme záte zájga/zájo/záje*; *záse*.

Orodnik *túəbo, súəbo* je nastal iz *tōbǫ, sōbǫ*. V dvojini je *-ba* nastal iz *dva*. Pod vplivom 1. ženske sklanjatve imamo v dvojini obliki *nə̀bi, wə̀bi* in v množini *nə̀be, wə̀be*. Zveza s številnikom *dva* je ob krnu *-ba* zrahljana in vzpostavlja se zveza *nə̀bidwíə, wə̀bidwíə*; *ž jíəm, ž jíəmi, jeéma* so naslonjene na sklanjatev kazalnega zaimka z odrazi za stalno dolgi oziroma staroakutirani jat. V svojilnem pomenu se uporablja rodilniška oblika *já* < *nja*; v obliki *jága* lahko slutimo ostanek starega rodilnika. Za knj. *njiju* je oblika *jój* < *júəju* < *njuju* < *njiju; nju*.

1.1.2.2 Vprašalna zaimka imata naslednjo sklanjatev: *dúəj koóga kǫ̀mu* R *kǫ̀mu kúəm* oz. *kó/kój čeésa čə̀mu / čə̀m/číəm číəm*. Za psl. **kъto* imamo po analogiji s **kъda* izhodiščno obliko *kdo* > *gdo* > *do* + j > *dúəj*; dajalniška oblika se je posplošila tudi v mestnjiku. V zlogu pred *-m* polni vokali lahko oslabijo v polglasnik.

1.1.2.3 Oziralna zaimka *gdúər* in *kór* se slišita zelo redko; oziralni zaimki so izpeljani iz vprašalnih s sprevrženjem: *Dúəj je prə̀šo pobírati jájce, je mə̀r pa mòdliti*; *Kój smo méli, smo dáli*.

1.1.2.4 Nedoločni, nikalni, mnogostni, poljubnostni, drugostni in celostni zaimki so naslednji: *neédi* 'nekdo', *neéka*; *níšər nikúəgar, nə̀č ničíəsar* poleg *kórkàj, nə̀čkàj, kór kę́ka*; *nobédn̥, mówodúəj mówokàj, weéčdúəj weéčkàj, màrsikàj*; *dúəj, kàj*: *A ti je dúəj pomógawv*; *Gospodór pa ni ji dáw kàj písati*. Prim. še *drúgi drújga/àdn̥drújga, za àdn̥drúgem*; *wàs usà usè, obó/òbadwó*.

1.2 Pridevniška beseda

1.2.1 Pridevniki zaznamujejo lastnost, svojino, vrsto in količino. V ednini imajo posebno končnico za srednji spol *-e*, nastalo po strnitvi iz *-oje, -eje* v določni pridevniški obliki: *líəp líəpa lèpe*.

1.2.1.1 Sklanjatveni vzorec za pridevnike m. oz. s. in ž. sp.:

súh-ø/-e	*-iga*	*-emu*	I/R	*-em*	*-em*;	*súh-a -e -i -o -i -o*
súh-i/-e	*-eh*	*-em*	*-e*	*-eh*	*-emi*	
súh-a/-i		*-ema*				

Rodilniška končnica *-iga* je znana tudi v severnoštajerskih govorih v Dravski dolini; orodniška končnica *-em* je enaka mestniški kot v zaimenski sklanjatvi člena *tə* in kazalnega zaimka *šə̀ti*. Tudi v dvojini in množini so prevladale končnice z jatom.

Najpogostejši lastnostni pridevniki v ojstriškem govoru: *búərn* 'boren, slab', *búəs, moóčn̥, jázn̥, špíčast, ráwn, kríw, cǫ́tow, wàjek wàhka, deésn̥, lẹ́wi, màjek màhka, dǫ́bər doóra dòre, tèžek, urẹ́č, swóp, drǫ́bn̥, mwót, stár stóra stòre, swádek, kísew kiseéwa kiseéle, tòmn, bǫ́un, zdráw, ríədok, poózn̥, zgúədn̥, díwji, brẹ́ja, slíəp, gwúh, krúmpast, pùkwast, wàmpast, žíwčn̥, mə̀rzov, toópow, hút, súh, líəp líəpa lèpe, màdu màdwa* 'medel', *bíəw bíəwa bíəle, čə́rn, ərjáw, síw, pwáw pwáwa pwàle, ərdéč, zelèn, kùmšn̥, pómetn̥, kríglaw* 'hripav', *narẹ́t* 'narejen', *zamlíət, obút, oblə̀čen, žẹ́gnan, opsíəkan, gə́rčow, wodeníčn̥, napíhjen, razdə́rt, ríəzan, zalùblen, pokoópan, zwúšen, zabíəlen, wǫ́ln, hín* 'mrtev', *žeráč* 'žareč', *lesían, želeézn̥, hoódn̥* 'lanen', *jesíənow, čríəšnow, grúšow* 'hruškov', *hǫ́jow, smǫ́wow* (óli), *sməríəkow, ríəpn̥, sǫ́nčnčn̥, jóbočn̥, bùčn̥, plehównatn̥, ínatn̥* 'inast', *ìwnatn̥, swómatn̥* 'slamnat', *pərteén* (kwabósa), *tówst, šúrek šrooka šrò̀ki* (mn.), *wǫ́zok, dǫwh, krótok, tínki, míhn̥, móli, wéjki, wìsek, wisoóka wisòke, wisò̀ki* (mn.).

Svojilni pridevniki se tvorijo s priponskimi obrazili: *-ow -awa -awe, -in -ina -ine*: *Ǫ́nčow Ončawa Ončawe, Pẹ́tərčow Pétərčawa Pẹ́tərčawe*; tako: *Poógačawa Jérčka, Kúəsawe dékle, àčina vǫ́la*; *Wídine óučle*. Svojina se lahko izraža tudi s svojilno pripono *-j-*: *Čə́rnogláv+j+a > Čə́rnogláula Wíka, Mihél+j+i > Mihél(j)i Ánzi*. Svojilni pridevnik se sicer tvori iz podaljšane osnove: *Fájdl̥ Fájdlna Fájdlnow, Mǫ́ri Mǫ́rna Mǫ́rnow, Lúka Lúkana Lúkanow*.

Vrstni pridevniki: *príədn̥, zódn̥, spúədn̥, sríədn̥, kúənski, cǫ́klski, kúrji, ǫ́jstərški, túrski, krížow (pót), koótərni (keédn̥)* 'kvatrni', *gúərn (weétər), júžn̥, rápn̥ (gníwa), wə́ršn̥, sríədn̥, pájsji, mòški, líški* 'človeški', *mərtwáški, páwərski, swowẹ́nski, níəmški, Grúəblski (Cẹ́nc)*.

1.2.1.2 Stopnjevanje. Lastnostni pridevniki tvorijo primernik z obrazili *-ši, -ji/-i, -ejši*, presežnik pa z *naj-* + člen določnosti *ti* + primernik. Največjo ali najmanjšo stopnjo določene lastnosti lahko pomeni tudi primernik s členom določnosti: *mwót mwójši nàjtimwójši/tə mwójši; líəp gúərši nàjtigúərši/tə gúərši; míhn̥ máj(n)ši nàjtimáj(n)ši/tə máj(n)ši, wìsek wíši, šùrek šírši, nízok níži, wǫ́zek wǫ́ži/wǫ́žji, krótok króči, wéjki < veliki wáči/; wàjek važéji* 'lažji', *stár staréjši/stórši tə stórši*. – V govoru je zelo pogostno opisno stopnjevanje z *bòl nàjbòl, màj nàjmàj*. Pridvignjeno stopnjo tvorijo s prislovom *čúdno* v pomenu 'zelo', pa tudi s predponami, npr. *pre-*: *čúdno mícen, premícen, prewǫ́zok, presúh*.

Z obrazili tvorjena primernik in presežnik sta posplošila obliko na -i za vse tri spole, zlasti kadar pridevnik opravlja vlogo povedkovega določila. V poudarjenem stavčnem položaju uporabljajo presežnik z *nàjti/nàjtə* in primernikom, v drugih položajih pa le člen določnosti in primernik v superlativnem pomenu. Nekaj zgledov: *Lénc je biu mwójši kàk nóš áti; Líza je bọwa ta mwójši; Ják, ta stórši, sm ostówa doóma: Bwà je ta wáči gnúəjwoóža; Mìca je stórši od mə̀ne; Je prə̀šwa na staréjši žénska.*

Priponska obrazila *-ok, -ek, -ik* pri stopnjevanju z obrazili odpadejo: *nízok níži, wọ́zok wọ́ži, krótok króči, wàjek važéji, šúrek šírši, wísek wíši, wéjki wáči.*

1.2.1.3 Določnost. Pridevniki določnosti in nedoločnosti ne ločujejo s svojo obliko. Za določnost uporabljajo pred pridevniško besedo člen *tə/ta ta te* in ga tudi sklanjajo; člen *en* pri samostalniku označuje nedoločnost in se sklanja. Primeri: *te tínke kwabóse, s tem sríədnem, s tem wéjkem, s tem míhnem zvọnom, ta wáči dwó, tə wáči púəp, šə̀ti tə mwódi, tisti tə stóri so prájli.*

1.2.1.4 Naglas. Najpogostejši je nepremični naglas na istem zlogu tako pri tvorbi oblik za spole kot pri sklanjatvi in stopnjevanju. – Premični naglas se pojavlja na umično naglašenem prvem zlogu pri pridevnikih moškega spola v ednini tipa: *kìseu kiseéwa kiseéle, šúrek šrooka šrò̀ke.* – Da je govor poznal mešani naglasni tip, kažeta kakovost in kolikost umično naglašenega korenskega samoglasnika v obliki za srednji spol v ednini ter v vseh sklonih za moški spol v množini: *líəp líəpa lèpe,* mn. *lèpi lèpeh*; *súh súha sùhe*; mn. *sùhi sùheh* (ž. sp. *súhe*); *dóbər dooóra dòre, dòri dòreh* (ž. sp. *dooóre*).

1.2.2 Pridevniški zaimki

1.2.2.1 Osebni svojilni zaimki se sklanjajo po pridevniški sklanjatvi: imenovalniška osnova se lahko pojavlja poleg rodilnika tudi v D, M in O ed.: *múəj múəjga múəjmu/moójemu o múəjmu/moójem z múəjmu/moójem*: oblika za ženski spol je *moója*, za srednji pa *mòje/múəje*; v im. mn. je umično naglašeni *o* še kratek: *mòji, mòje.* Podobne oblike imata tudi zaimka *twúəj* in *swúəj*. Za 3. os. ed. imamo oblike *jegów/negów -a, -e jén/jéjn*, v dvojini in množini pa *nójn, vójn, jójn* oz. *nóš, wóš, jə̀hn.*

1.2.2.2 Kazalni zaimki so šə̀ti šə̀ta, šə̀te, tìsti tìsta tìste, wùni/wọ̀ni/ùni, štók štóka štóke/tók tóka tóke. Štekanje je znano tudi pri prislovih: *štọ̀, štàm* 'tam' in 'zadnjič'. Sklanjatev je pridevniška. Zaimek *šə̀ti* se uporablja v poudarjenem stavčnem položaju, sicer se pa uporablja *tisti* v pomenu 'ta': *Šə̀te swə̀ne nìma zdráveh čríəw; Šə̀ta mó pa štóke špičaste koleéne; W šə̀tem keédnu je bòwo; Šə̀te je twúəje; Smo mẹ́li wsè pokrẹ́wsane šə̀te kòsti; A tìste še nìste čùli?; Tìste je pa ríəsn bọ̀wo; Tìste sm pa wédeew; Je pa čúdno tìste rèči.* Tudi *štók* se uporablja le v poudarjenem položaju: *Štóka čúdna wíha je bwà; Po štókem snègu họ́dimo; Mójo tóke ráwne púəlje; Čósi je bọ̀wo tóke deéwo.* Ostanki kazalnega zaimka *sъ si se* so ohranjeni v prislovih: *sàntər, sàntre, sàm, gə̀rsa, dọ́usa, wùse, nàs* 'danes', *líətos.*

1.2.2.3 Vprašalni vrstni zaimki so *kíəri kíəra kíəre*, lastnostni *kók kóka kóke*, vprašalni *čigáw čigáwa čigáve*. Okrepitvene pripone *-šen* govor ne pozna.

1.2.2.4 Pridevniška oziralna zaimka sta *kíəri* in *ko* 'ki'. Vlogo oziralnega zaimka *ki* opravlja tudi *kàk*: *Pȁle je pa mę́w èno, ko je prę́ pər fájmoštru bòwa za kúharco; Tísta, ko je bǫ̀wa negówa číəra, jǫ́ pa ní dáw kór kaj písati*; *Kàpərc je pa smərеékow, ko ot sməríək dǫ́w naleti*; *Pər Poógači, kàk je nóš sóset, so tríji púəbi umə́rli.*

1.2.2.5 Nedoločni, mnogostni in vseobsežnostni pridevniški zaimki so: *níəki* 'nekateri', *mówokíəri, weéčkíəri, màrsikíəri, usók, wàs usà usè.*

1.2.3 Števniki

Glavni števniki so: *èn/èdn̥ éna ené*, sklanja se po pridevniški sklanjatvi. Za dva: *dwó dwíə dwíəx/dwúəjeh dweéma/dwíəma;* v rodilniku je še ohranjena osnova *dvoj-*, le končnica je prevzeta po prid. sklanjatvi; v D in O pa nastopata vzporedno obliki s staroakutiranim in stalno dolgim jatom. Za 'tri' in 'štiri': *tríji, štírji* za moški spol in *trí, štíri* za ženski spol; v sklanjatvi se osnova ohranja: *tríjeh, štírjeh*: dalje: *pę́t pèteh, šíəst šèsteh, sę́dom sèdmeh, ǫ́som òsmeh, devę́t dewèteh, desę́t desèteh, àdnejst, dwónejst, dwójst, àdn̥dwójst, tríəseti, stúə stúəjex, táužn̥t.*

Vrstilni števniki imajo pred seboj sklonljivi ali nesklonljivi določni člen *tə*: *tə pə́rvi/drúgi/trétji/štə́rti/četə́rti*... Med ločilnimi števniki se uporabljata le *dvúəj* in *trúəj* kot vrstna in količinska: *dvúəji otròci, dvúəje otrúək.* Množilni števniki se tvorijo s pripono *-ən*: *enúəjn, dwúəjn,trúəjn*, z besedama *-kratn* in *-bart* (nem. *Fahrt*): *nobárt, pə̀rwobárt, stúəbórti* (prislov); *dwíəkrátn̥.*

1.3 Glagol

1.3.1 V ojstriškem govoru pozna glagol vse oblikotvorne in oblikospreminjevalne vzorce kot v knjižnem jeziku; narečne so le premene korenskih samoglasnikov zaradi metatonij, naglasnih umikov in pomikov ali zaradi posploševanja ene izmed osnov.

V sedanjiški spregatvi je v 1. osebi dvojine osebilo *-ma*, v 2. in 3. osebi dvojine *-ta* in v 2. osebi množine *-te* tudi pri brezpriponskih glagolih. V velelniku se je posplošila edninska naglasna oblika tudi v dvojini in množini.

1.3.2 Neosebne glagolske oblike.

1.3.2.1 Nedoločnik je bil dolg, z obrazilom *-ti* (ali *-i* za *č*). V hitrem govoru se je končni *-i* večinoma obrusil do ničte stopnje. V nedoločniku so ohranjene sledi naglasnega umika s končnega kratkega zloga: *nèst, prèst, pr̀ət, uzèt, rást, pást.* Obrazilo *-ti* (*-t*) se analogno vnaša tudi v glagole tipa *reči*: *rèčt, lèčt*; v sklopu *tret* se *-re-* premenjuje v *-ri-*: *drìt, žrìt, mrìt*, v skopu *tlěč* pa se *-le-* premenjuje v *-lə-*: *oblə̀čt, wlə̀čt*; pri glagolih s pripono *-ova-/-eva-* in *-uje-* se sedanjiška osnova posploši tudi v nedoločniku: *opsekúwat, obrežúwat, prepišúwat.*

1.3.2.2 Namenilnik. Razlika med nedoločnikom in namenilnikom izginja; redki glagoli imajo posebno namenilniško obliko z odrazom za dolgi cirkumflektirani samoglasnik: *grèm mlíəst* proti *tríəba je mleést*; *žèni póst – ne smíə pást žvíne*; *púəj hcót – ne smíə hcát*; *grèm spót – ne spát.*

1.3.2.3 Deležniki na *-č* in *-ši/-vši* so redki, npr.: *žeráč, bíwši, prav tako deležja na -e*, npr. *gríəde*: deležniki m. sp. na *-l* se po naglasnih tipih razvrščajo takole: naglašeni *-áw*: *djáw, oráw, bráw, tkáw, sjáw, dáw, wzáw, objáw*; naglašeni *-iw*: *nabíw, skríw, cedíw, bíw, kosíw*; naglašeni *-ẹ́w*: *pẹ́w, mlẹ́w*; naglašeni *-ǫ́rw*: *žǫ́rw, dǫ́rw*. Nenaglašena *-ə/* in *-il* sta se razvila v ozki *ọ*: *neésọ, pódọ, ozábọ, reékọ*; *pàhnọ, spomànọ, mísḷọ*; nenaglašeni *-al* je danes zastopan z *-ow*: *deéwow, obrežúwow*; nenaglašeni *-ěl* je dal *-eew*: *wídeew, oóteew, kláčeew*. Naglasne in samoglasniške premene pri tem deležniku za ženski in srednji spol v ednini ter dvojinske in množinske oblike bodo prikazane pri pregledu glagolov po glagolskih vrstah. Opisni deležniki in deležniki stanja na *-n/-t* se razvrščajo podobno kot v knjižnem jeziku; razlike: *zanéšen, pomówžen/pomówzen; uzát, obját, začát; pàhjen, uzìgjen, pọ́kjen*.

1.3.2.4 Glagolniki so pogosti; sodijo v okvir samostalniških besed: *žiwléje, tərpléje*.

1.3.4 Glagolske vrste

1.3.4.1 Glagoli na *-am*

Glagoli te vrste spreminjajo in tvorijo oblike po naslednjem vzorcu: *díəwam, deéwaj -te, deéwat, deéwow díəwawa dewówo,* dv. *dewówa dewóli;* mn. *dewóli -e; díəwan;* v trozložnicah je naglas nepremičen: *dobíwlam,* -aj, -aw, -a.

1.3.4.2 Glagol na *-im: míslim, místi -te/mísḷte; mísḷt, mísḷo mísḷa/mísḷḷa* -o, -i: *họ́dim, hòdi -te, hòdit, hòdo họ́dwa họ́dwo/hodíəwo,* dv. *hodíəwa hodíəli*; mn. *hodíli hodíəle; cedím, cèdi -te; cèdit, cedíw/cedíəw cedíəwa -o,* dv. *cedíəwa cedíəli,* mn. *cedíli cedíəle*. Glagoli, ki imajo v nedoločniku naglašeno pripono, v sedanjiku pa osnovo, imajo v deležniku za ženski spol v ednini metatonirani korenski samoglasnik, znan tudi v širšem severnoštajerskem prostoru; že v obliki za srednji spol je lahko naglašena pripona, ki se pred *w* udvoglasi v *íə*, verjetno iz fonetičnih razlogov; ta dvoglasnik je posplošen tudi v dvojini in množini v obliki za ženski spol, množinska oblika za moški spol pa ima pripono *-i-*. Glagoli z nedoločniško pripono *-ě-* (tudi za šumevci): *wídim, wídi; wə̀det, wídeew wídwa -o*; mn. *wídli/widẹ́li*. Kratki naglašeni *i* > *ə* v nedoločniku je verjetno nastal po naliki z glagoli tipa *živeti: živím, žíwi -te; žə́wet, žíweew žiweéwa,* dv. ž. sp. *žiweéli,* mn. m. sp. *žiwẹ́li,* ž. sp. *živeéle; klačím, klàči -te; klàčet, kláčeew klačeéwa kláčeli.*

Pri deležniku na *-l-* se pojavlja odraz za *ě* tudi v nenaglašenem položaju, torej je naglasni umik mlajši, odraz ozki *e* za jat pred zlogom z *-i* v moški množinski obliki je nastal po vokalni harmoniji; ženska dvojinska oblika kaže ali na starejšo s končnim jatom *živělě* ali pa na posplošitev ene osnove za ženski spol v vseh treh številih.

Glagolski tip *bojím, stojím* ima v deležniku odraz za dolgi, za kratki pa tudi za umičnonaglašeni *a: bát, báw bòwa* (skrajšani *o* pred *w*) *bàli, znát, znáw znòwa znàli*.

1.3.4.3 Glagoli na -jem: *čújem, čúj; čùt, čúw -a,* mn. *čùli -e; píjem, píj; pìt/pə̀t, píw -a -o/píəwo,* dv. *píəwa,* ž. sp. *pìli;* mn. *pìli/pə̀li pìle, zapít; nabíjem, nabíj,*

nabȁt, nabíw -a, dv. *nabíəwa,* ž. sp. *nabìli,* mn. *nabìli/nabȁli, nabít; poójem, pę́(j); pèt, pę́w peéwa -o,* dv. *peéwa peéli,* mn. *pę́li peéle; ščíjem, ščì/ščȁ; scát, scáw scòwa scàli, poscón; spíjem, spì; spát, spáw spòwa spàli, zaspón; prepišújem, prepišúj; prepišúwat, prepišúwow prepišwówa prepišwóli; kolínjem; kolínwat, kolínwaw.* Pri glagolih s pripono *-uje-/-ova-* je naglašena pripona *-uva, nenaglašeni o* lahko onemi.

1.3.4.4 Glagoli na *-em: nésem, nèsi -te, nèst, neéso neéswa,* mn. *nèsli, zanéšen; mǫ́nzem, mǫ́nzi; mleést* nam. *mlíəst, pǫmónžen* (premena *ow* > *on*); *prádem, prádi; prèst* (umično naglašeni *ę*), *prádo prádli; grèm, jədi/púəj jədite/púəjte; jȁt, šǫ̀w šwá -ò, šlì/šlə šlè šlə; nájdem, nájdi, nájt, nášo, nàšli* (mlajši naglasni umik); *réčem, rèči; rèčt/rèčti, reéko reékwa/rèkwa rèkwo rèkli, rèčen rečíəno; ulíəčem, uləči; uləčt, ulíəko, uləčen* (umično naglašeni *-le-* se reducira v *-lə-*); *uzámem, uzèmi -te; uzèt, uzáw -a uzáli, uzát; dérem se, dèri se; drìt/drȁt, dȁru, odȁrt* 'objokan'; *pàhnem, pàhni; páhno pàhn̨wa pahnówo, pahnówa, pahnóli;* tako še *mínem, spománem, utáknem; pǫ́knem, pǫ́kni; pǫ́kn̨t, pǫ́kno pǫ́kn̨wa -o, pǫ́kn̨li, pǫ́kjen* 'počiti'. (Glagoli z nedoločniško pripono *-ni-* imajo v nedoločniku naglas vedno na osnovi, naglašena pripona v deležniku na *-l-* pa se pojavlja v oblikah za srednji spol v ednini ter za oba spola v dvojini in množini, vendar se *i* ne diftongira v *iə* kot *ceedíəwo,* pač pa v *ó* < *á,* verjetno po naliki z glagoli na *-am,* ki tudi premikajo naglas (stari akut); *úərjem, òrji; oórat, oráw orówa oróli, zorón; ríəžem, rèži; reézat, reézow ríəzawa rezówo,* dv. *rezówa,* mn. *rezóli, ríəzan* (naglasni premik starega akuta v oblikah za srednji spol v ed. ter v dvojinskih in množinskih oblikah deležnika na *-l*); *bérem, béri; brȁt, bráw brȍwa -o,* mn. *brȁli -e, brón; sę́jem, sę́j; sjȅt, sjáw sjȍwa sjàli.* Pri glagolih brez nedoločniške pripone se kažejo refleksi mladonaglašenih korenskih samoglasnikov. Nenaglašeni nosni *e* se je po raznosnjenju razvil v *e* (*prèst, lèčt, sèčt, uprèčt, užèt, zàčet, zèpst*), na to kaže danes kratki naglašeni široki *e*, dolgi nosni *e* in dolgi polglasnik pa sta se razvila v dolgi *a* (posebnost podjunščine). Tak *e*-jevski odraz pa se v sklopu *-lečt-* ne reducira, kot se odraz za *ě* (*ulèčt, ùlážem* 'leči, ležem', proti *uləčt, ulíəčem* 'vleči, vlečem'; podobno *drěti* > *drȁt, žreti* > *žrȁt/žrìt*). Glagol *hoteti* ima oblike: *ǫ́čem/číəm, núəčem, oóteew oótwa òtli.*

1.3.4.5 Glagoli na *-m*

Pri brezpriponskih glagolih so znane naslednje oblike: *bȁt; sm̨/som si je, sma -ta -ta, -mo -te -o; bǫ́di, -ma, -ta, -mo, -te, bodǫ́č, nìsm̨/čìsm̨/knìsm̨; bǫ̀m bǫ̀š bǫ̀/bǫ̀de, bǫ̀ma -ta -ta,* bǫ̀mo *-te -jo; bìw bwà/bǫ̀wa bwò/bǫ̀wo, blì/bȁli blè/bȁle; bíwši; dát; dàm dóš dó, dóma -ta -ta, dòmo dóte dójo; dę́j -te, dáw dówa -o, dàli e, dón; weédet; wíəm, zwejl/wę́di/wíədi, weédeeu wíədwa wíədli; jást/jàst; jíəm, ję́l/ję́j jęte/ję́jte, jíədo jèdwa -o,* dv. *jèdwa jèdli,* mn. *ję́dli jèdle; (grèm) jíəst, pojíəden,* sam. *ję́sti, zjíədi.*

1.4 Prislovi

V prislovnih oblikah so ohranjena tudi starejša sklonila (*-ě, -i*), kazalni zaimek *sь,* štekanje; deiktični *-j* je izginil.

1.4.1 Prislovi prostora odgovarjajo na vprašanje *ké – kàm – ot kọ́t – do kọ́t*: *doóma, dáwč, blízu, gə̀re, nə̀tər, tàntre* 'tam', *zúna/zúma, doóle, dərgé, zráwno, ponekọ́t, ìnde* 'tam', *tù/tò/štọ̀, tàm/štàm, dúəmo, dọ́/dọ́w/dọ́wta, dọ́wsa, gə̀r/gə̀rta, gə̀rsa,sàntər, sàntre, nə̀tre, wùn/wùnta, wùse, okú/okúəwo, skəúze, ukré, prúəti, naprẹ́, bèk, čríəs, dówčriəs, nagúər, nazdú, ta, tọ́ta, sàm, neékom, tá pa sàm – odáwč, od blízu.*

1.4.2 Prislovi časa odgovarjajo na vprašanje *kadó, kodój – kàk dówgo*: nàs 'danes', *dáwe, zùtra* 'jutri', *ujùtro* 'zjutraj', *dopọ́gni, opọ́gni, wodánko* (po poldnevu), *popọ́gni, dríəwe, wèčer* 'zvečer' in 'večer', *ponòči, čósi, wóni, líətos, wìgret/wìgredi, poleéti, ujèsn̥, pozími, zàj/zèj – bə̀rš, pə̀l/pə̀le, prẹ́, zódn̥č, nazódno, nikọ̀l, zmírom, dọ́wgo cájta, drò̀č/drə̀č* 'zopet', *glìh zèj, doókler, zgúəda, n̥bárt, wéčbórti, štàm* 'zadnjič, pred časom', *štàm n̥bárt, enkrát* 'nekoč', *starjá, mwadjá* (lunine mene).

1.4.3 Prislovi lastnosti odgovarjajo na vprašanja: *kó* 'kako', *kóde, kàk, kéjko*: *kùp/kọ̀p, ukùpe, urẹ́du, zráwno, tínko* (čúje), *wrẹ́čo, fájn, čúdno* 'zelo', *lèpo/lọ̀po, pomóleh, ríhtik ríəsn̥, bə̀rš dọ́jsti, čúdno dóro, gàsto* 'pogosto', *tàk, štàk, kàk, tàko* 'tako kot', *tẹ́jko, štẹ́jko, mówo/mó, nìčkaj, kórkẹ́ka, nə̀č, pọ́* 'pol', *wẹ́jko, dọ́jsti, tẹ́jkokaj, wẹ́jkokaj, neéka, cmówo* 'premalo', *za àdn̥drúgem, neéko* 'nekako', *žìher* 'lahko', *ukríənc okọ̀wo* 'naokoli', *posíəbe* (povedkovnik: *rát róda rójši*).

1.4.4 Prislovi vzroka, namere, učinka so redki: *zakój, zatọ́, zateégadẹ́l, zawọ́lo.*

1.4.5 Prislov ob glagolu lahko okrepi osnovni pomen glagola ali pomen predpone, lahko je tudi kalk; prislovi so lahko tudi prevzeti: *dọ́w zawázat, dọ́w narát* 'poračunati', *dọ́w sádi, se dọ́w díə* 'sleče se', *dùrice za dọ́w zàpərti, dọ́w žèt, so záca dọ́w odə́rli, smo se dọ́w zəzùli*; *so gọ̀r rezóli, gòr kídali, gọ̀r ustàni, u kré prə̀t* 'izginiti', 'uničiti se', 'umreti', *wùn narẹ́t* 'izdelati', *wùn púcati, vùn štíwati*; *mlíəko kùp gré* 'se skisa', *kùp zwìt, cúə kòsit, cúə glẹ́dati, cúə míəšati.*

1.5 Predlogi se po obliki, pomenu in vezanju večinoma ujemajo s knjižnimi. Predlog *z* zastopa *z* in *iz*: *z otrúəcmi, z íwe*; *zə* zastopa *z* in *iz* pred vzglasnima *s, š*: *zə sekíro, zə šúəle*; predlog *ž* stoji le pred *ǰ* < *nj-*: *ž jọ́*. Knjižni predlog *k* nastopa le kot *h*: *h noógom, h úri*. Predlog *raz* se veže s tožilnikom: *raz lẹ́tro, raz pwòh*. Predlog *za* ob nedoločniku izraža modalnost: *za dòbiti, za fúətrati*. Predlog *pri* je v mestniku zaimkov *mi* in *vi* umično naglašen: *pə̀rnas, pə̀rwas.*

1.6 Členki za vzpostavljanje zveze s sobesedilom, za pomensko in naklonsko barvanje so tipično koroški: *də̀r* 'dobro', *kọ̀j, kòr, kùma, tùt, wə̀da/wíəda, pa, bàj* 'baje', *nè, knè, čè.*

1.7 Medmeti za izražanje človekovega razpoloženja, za zapovedi, prepovedi, posnemanja se po pokrajinah razlikujejo zlasti v kletvicah (slovenskih je bore malo), vabnih klicih in v dogovorjenih velelnicah za živali; tako npr.: *štíja, hàp* (za vola na levo, na desno), *hé nahé* 'stoj', *hèc na hèc* 'naprej', *èj, stàbi* 'prestopi'; *tíbo, bístahər* desno, levo za konja), *jiə* 'naprej', *húmi jiə* 'prestopi naprej'.

SUMMARY

The morphological system of the microdialect of the Carinthian village Ojstrica, belonging to the Podjuna dialect, has preserved a three-number system. Nominal declensions exhibit a generalization of the endings *-ama, -om* (Dpl), *-eh, -ami*. The neuter gender persists with singular nouns, particularly noncount mass nouns (material, collective and abstract nouns); in the dual or plural, neuter count nouns become feminine or, extended with *-n-* or *-t-*, masculine. In the genitive singular of monosyllabic masculine nouns and of the noun *otrok* the unstressed ending *-u* also occurs. The locative singular has the regular Carinthian ending *-u*, which is sometimes transferred into the instrumental singular by analogy with the adjectival declension; in addition, the locative singular ending *-i*, which is a characteristic of the Styrian dialect, is sometimes found in household names. The immobile and mobile stress types have prevailed in the masculine declension, but the quality of the vowels under retracted stress witnesses of a sometime existence of the mixed stress type: *núəs nòsu/nòsa*. Masculine noun stems ending in *-i, -a, -o, -l̥* are extended with *-n-* (*-i* alternates with *-ø-*, and *-o* with *-a-*): *Móri Mórna, Lùka Lùkana, Stánko Stánkana, Rúdl Rúdlna*. There is no *-ov-* stem lengthening. The second feminine declension has preserved stressed instrumental singular and genitive and instrumental plural endings: *nočjó, nočí* (the former neoacute); generally, however, the stress is retracted: *nòči*. The neuter nouns *wùho, père* and *jájce* extend their stem with *-t-* and become feminine in the dual and plural: *wušáta, peráta, jajcáta;* however, the type *teláta, žrebáta* is masculine in the nonsingular.

The instrumental case of the personal pronouns *ti, sebe* is *túəbo, súəbo*. Neuter gender adjectives have the ending *-e* < *-oje, -eje* of the former definite form. The masculine adjectival declension has some specific endings taken over from the pronominal declension: *-iga, -em* (also in the instrumental singular), *-eh, -em, -ema, -emi*. – The superlative is formed either periphrastically or by means of *nàj* + *ti* + comparative or *ti* + comparative. The elative degree for 'very' is *čúdno: čúdno líəpa*. The stress development is reflected in vowel alterations: *dǫ́bər doóra dòre, dòri* (pl.). Demonstrative pronouns and adverbs are characterized by the *štekanje* phenomenon: *šə̀ti, štók, štǫ́, štàm* (/št/ –pronunciation instead of /t/).

The verbal infinitive can be long or short. Only frequently used verbs have the supine form, with a long circumflex vowel: *Grém mlíəst – Ne smíəm mleést; jíəst – jeést, pást – pást, hcót – hcát, spót – spát*. Only the thematic conjugation is preserved, hence *dóte, wíəte, jíəte, bòte*. The stressed singular imperative stem has been carried over to the dual and plural: *nèsi nèsita nèsite*. The vowel reflexes in verbal forms are indicative of the development of the long circumflex and acute, as well as of the shifts of stress; particularly interesting are the stressed forms of the infinitive and of the *l*-participle for all three genders and all three numbers: *deéwat(i), díəwam, deéway, deéwou díəwawa dewówo, dewówa* (masculine dual), *dewóli; bràt(i), bérem, bèri, bráu bròwa, brà̀li; hòdit(i), hódim, hòdi, hòdo hǫ́dwa hodíəwo, hodíəwa* (masculine dual), *hodíəli* (feminine dual), *hodíli hodíəle; žə̀wet(i), žiwím, žiwi, žíweeu žiweéwa žiweéli* (feminine dual), *žiwę́li žiweéle; jàst, jíəm, jé, jíədo jèdwa jèdwo, jèdli* (feminine dual), *jędli, jèdle, grêm jíəst*, the noun *jésti, zjíədi*.

The adverbs flaunt certain archaic forms: *tàntər, sàntər, tàntre, sàntre, inde, gə̀rta, gə̀rsa, dówe, dríəwe, wìgret, mwadjá, starjá*. The following adverbs occur frequently as verbal particles: *dóu, gə̀r, wùn, kùp, cúə, bèk*. The preposition *z* alternates with the positional variants *zə* and *ž* before *s, š*, and *j*, respectively. The preposition *raz* still enjoys some use. The Carinthian particle *dər* developed from *dobro;* negation is expressed by means of *ne, če, kne*.